

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 419/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. novembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej, zo sudcu Petra Brňáka a sudcu Milana Lalíka prerokoval prijatú sťažnosť maloletej [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej zákonnou zástupkyňou matkou – [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo maloletej [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Martin prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Maloletej [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť do rúk jej matky [REDACTED] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin j e p o v i n n ý uhradiť trovy konania maloletej [REDACTED] [REDACTED] v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovvej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2015 doručená sťažnosť maloletej [REDACTED], zastúpenej zákonnou zástupkyňou matkou – [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva:

„... dňa 1. 12. 2009 podala sťažovateľka... návrh na vykonanie exekúcie peňažnej pohľadávky – výživné na maloleté dieťa na základe exekučného titulu – právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 27 P 153/2006, ktorým tento

súd určil povinnému povinnosť prispievať na výživu maloletej sťažovateľky v 1. rade sumou 3000 Sk (99,58 €) mesačne a zaplatiť dlžné výživné vo výške 45 000 Sk (1493,72 €).

Na základe poverenia na vykonanie exekúcie č. 5506*066675 zo dňa 13. 1. 2010, vydaného Okresným súdom Martin, vydal súdny exekútor dňa 14. 5. 2010 upovedomenie o začatí exekúcie vedenej pod sp. zn. EX-1403/09.

Dňa 11. 6. 2010 boli na Exekútorský úrad doručené námietky povinného zo dňa 10. 6. 2010 proti predbežným trovám exekúcie.

Dňa 16. 6. 2010, teda v 5 dňovej zákonnej lehote, postúpil súdny exekútor tieto námietky spolu so svojim vyjadrením exekučnému súdu (Okresnému súdu Martin), vedené pod sp. zn. uvedeného súdu 17 Er 7071/2009.

Dňa 1. 3. 2011 bolo súdnemu exekútorovi oznámené, že rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 12 C 102/2007 zo dňa 13. 5. 2010, ktorý sa stal právoplatným a vykonateľným dňa 12. 3. 2011, súd okrem iného rozhodol tak, že upravil povinnosť povinného (otca maloletej sťažovateľky) prispievať na výživu sťažovateľky zo sumy 99,58 € na sumu 130 € mesačne.

Zároveň bol súdny exekútor požiadaný, s poukazom na ust. § 75 ods. 2 Exekučného poriadku, aby na základe tohto rozsudku upravil výšku exekvovaného výživného v uvedenom exekučnom konaní.

Dňa 25. 4. 2012 súdny exekútor svojim podaním urgoval vydanie rozhodnutia Okresného súdu Martin vo veci povinným podaných námietok proti predbežným trovám exekúcie vedených pod sp. zn. 17 Er 7071/2009, ktoré boli exekučnému súdu doručené dňa 21. 6. 2010.

Dňa 26. 9. 2014 podal súdny exekútor 2. urgenciu Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009, aby súd rozhodol o námietkach povinného proti predbežným trovám exekúcie, ktoré boli exekučnému súdu doručené dňa 21. 6. 2010.“

Ako ďalej sťažovateľka zdôrazňuje, okresný súd o námietkach povinného proti predbežným trovám exekúcie v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 dosiaľ nerozhodol a z uvedeného dôvodu exekúcia peňažnej pohľadávky –

výživného na maloleté dieťa – od 11. júna 2010 nemôže pokračovať, keďže nie je zrejмый rozsah exekúcie.

3. S poukazom na rozhodovacia prax ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa sťažovateľka domnieva, že postup okresného súdu pri rozhodovaní o námietkach povinného proti predbežným trovám exekúcie v exekúcii výživného na maloleté dieťa, o ktorých okresný súd nerozhodol ani po viac ako 5 rokoch, počas ktorých nevykonal ani jeden úkon, je „... nesúladný so zmyslom a úlohou súdu pri ochrane práv účastníkov súdneho konania, a to postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, a vo vzťahu k vyššie citovanému nálezu ústavného súdu, ako rezignácia na vykonanie účinných opatrení na ochranu práv sťažovateľky...

Sťažovateľka je presvedčená, že dĺžka konania, vzhľadom na vyššie spomenuté lehoty na rozhodnutie súdu, je taká neprimerane dlhá, že ju to zbavuje povinnosti podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu.

Zároveň je presvedčená, že pri takomto porušovaní medzinárodných zmlúv a ustanovení právnych predpisov Okresným súdom Martin, nie je sťažnosť predsedovi súdu účinným prostriedkom ochrany ich práv...

Sťažovateľka sa domnieva, že celková doba konania o výkone rozhodnutia, ktorá uplynula od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie zo 14. 5. 2010 až doposiaľ, doba viac ako 6 rokov, ale predovšetkým doba viac ako 5 rokoch, počas ktorej Okresný súd Martin nerozhodol námietkach povinného proti predbežným trovám exekúcie a samotná exekúcia výživného na maloleté dieťa nemohla pokračovať, je neprimerane dlhá, ničím neospravedlňiteľná a nezdôvodniteľná a spôsobil ju iba Okresný súd Martin svojím konaním, ale hlavne nekonaním porušujúcim medzinárodné zmluvy a ustanovenia právnych predpisov.“.

4. S ohľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci vydal tento nález:

„Právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na prejednanie veci v primeranej

lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, zakotvené v čl. 3. ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa bolo postupom Okresného súdu Martin vo veci sp. zn. 17 Er 7071/2009 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Martin konal vo veci vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 17Er 7071/2009 bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Martin pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľiek.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 3 000 €.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľkám všetky trovy tohto konania.“

5. Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 419/2015-13 zo 7. októbra 2015 v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť prijal na ďalšie konanie. Zároveň vyzval predsedníčku okresného súdu a následne i právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa k sťažnosti vyjadrila a aby zaslala na nahliadnutie súdny spis vedený pod sp. zn. 17 Er 7071/2009.

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 968/15, doručeným ústavnému súdu 2. novembra 2015, v ktorom predsedníčka okresného súdu s poukazom na chronologický prehľad úkonov súdu v závere poznamenala, že „... dňa 08. 09. 2015 bola Okresnému súdu Martin doručená sťažnosť povinného, na ktorú bolo odpovedané pod Spr. 2132/15 dňa 29. 09. 2015, kedy som konštatovala, že sťažnosť na prietahy v konaní je dôvodná. Prietahy v konaní boli spôsobené dlhodobým nadmerným zaťažením exekučného oddelenia a dlhodobým nedostatočným personálnym obsadením Okresného súdu Martin.“.

Zároveň predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámila, že výslovne súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania, pretože od ústneho pojednávania neočakáva ďalšie objasnenie veci.

7. Sťažovateľka podaním osobne podaným ústavnému súdu 4. novembra 2015 ústavnému súdu oznámila, že „... *Okresný súd Martin uznesením sp. zn. 17 Er/7071/2009 z 23. októbra 2015 zamietol námietky povinného proti predbežným trovám exekúcie. Proti tomuto uzneseniu, ktorým rozhodla vyššia súdna úradníčka, je podľa ustanovenia § 374 ods. 4 O. s. p. prípustné odvolanie.*“. V prílohe podania zároveň ústavnému súdu predložila predmetné uznesenie okresného súdu.

Následne podaním z 10. novembra 2015 sťažovateľka ústavnému súdu oznámila svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania a zároveň si uplatnila v konaní pred ústavným súdom náhradu trov konania vo výške 355,72 €.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk a chronológie procesných úkonov okresného súdu vypracovanej ústavným súdom na základe okresným súdom predloženého súdneho spisu sp. zn. 17 Er 7071/2009.

II.

9. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 17 Er 7071/2009:

Žiadosťou zo 14. decembra 2009, doručenou okresnému súdu 22. decembra 2009, súdny exekútor JUDr. Ing. Karol Mihal (ďalej len „súdny exekútor“) požiadal o udelenie

poverenia na vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu – rozsudku Okresného súdu Košice II č. k. 27 P 153/2006-169 zo 6. júna 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. júna 2008 a stal sa vykonateľným.

Poverením č. 5506*066675 z 13. januára 2010 okresný súd poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie na základe vykonateľného rozhodnutia Okresného súdu Košice II č. k. 27 P 153/2006-169 zo 6. júna 2008.

Podaním zo 16. júna 2010, doručeným okresnému súdu 21. júna 2010, súdny exekútor doručil námietky povinného proti predbežným trovám exekúcie z 10. júna 2010.

Urgenciou z 25. apríla 2012, doručenu okresnému súdu 2. mája 2012, súdny exekútor požiadal o rozhodnutie o námietkach povinného proti predbežným trovám exekúcie z dôvodu, že v exekúcii nie je možné z uvedeného dôvodu pokračovať.

V spise sa nachádza úradný záznam z 8. septembra 2015 o nazretí do súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 17 Er 7071/2009 zo strany splnomocneného zástupcu povinného.

Okresný súd zaslal súdnemu exekútorovi žiadosť č. k. 17 Er 7071/2009-29 z 21. septembra 2015 o predloženie spisu č. EX 1403/2009 na rozhodovanie o námietkach povinného voči predbežným trovám exekúcie.

V spise sa nachádza list predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr 2132/15 z 29. septembra 2015 adresovaný splnomocnenému zástupcovi povinného vo veci sťažnosti na prieťahy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 (odpoveď na sťažnosť, pozn.).

Dňa 5. októbra 2015 bol okresnému súdu na základe jeho žiadosti doručený exekučný spis sp. zn. Ex 1403/09 Pk.

Podľa zistení ústavného súdu okresný súd uznesením č. k. 17 Er 7071/2009-32 z 23. októbra 2015 námietky povinného proti predbežným trovám exekúcie vedenej na exekútorskom úrade súdneho exekútora pod sp. zn. EX 1403/2009 zamietol.

III.

10. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa sa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, zaväzujú, že zabezpečia dieťaťu ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre jeho blaho, pričom budú brať ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných

zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za dieťa zodpovedných a urobia všetky potrebné zákonodarné administratívne opatrenia.

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú:

1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
2. správanie účastníka súdneho konania a
3. postup samotného súdu.

V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

16.1 Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je vymoženie zameškaného výživného, bežného výživného, ako i trov konania a trov exekúcie. Ústavný súd pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s Európskym súdom pre ľudské práva (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletého dieťaťa a jeho osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prieťahom.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, posúdením namietaného konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitá - jeho predmetom je vymoženie zameškaného výživného, bežného výživného, ako i trov konania a trov exekúcie, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v rámci exekučného konania. Rovnako ide o druh konania, ktorého metodika postupu je upravená tak v hmotnoprávných predpisoch, ako aj v procesných predpisoch a v prípade ktorého súdy disponujú dostatkom stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry.

Napokon ani samotná predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení na sťažnosť na prieťahy v konaní nenamietala zložitost' okresným súdom posudzovanej veci. Doterajšia dĺžka namietaného konania nebola teda závislá od právnej či faktickej zložitosti veci.

16.2 V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní ústavný súd rovnako nezistil žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu sťažovateľky ako účastníčky konania. Napokon ani samotný okresný súd nenamietal žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť zohľadnené

na farchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom.

16.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v posudzovanom konaní dospel k záveru, že závažným nedostatkom, ktorý narušil plynulosť konania okresného súdu, bolo obdobie nečinnosti (od júna 2010 do septembra 2015, t. j. časové obdobie vyše 5 rokov), v ktorom okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila akákoľvek zákonná prekážka.

Pasivitou okresného súdu bolo poznačené obdobie od 21. júna 2010, keď boli okresnému súdu doručené námietky povinného proti predbežným trovám exekúcie, do 21. septembra 2015, keď okresný súd vyzval súdneho exekútora na predloženie exekučného spisu sp. zn. EX 1403/2009 (bod 9). Vymedzenému obdobiu kvantitatívne zodpovedá nečinnosť okresného súdu v rozsahu viac ako 5 rokov.

Ústavný súd v kontexte uvedeného konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, boli zbytočné prieťahy v konaní okresného súdu, ktorých sa dopustil v dôsledku zisteného obdobia nečinnosti.

Ústavný súd sa na tomto mieste vyrovnal aj s argumentáciou predostretou v stanovisku okresného súdu [odpoveď predsedníčky okresného súdu vedená pod sp. zn. Spr 2132/15 z 29. septembra 2015 na sťažnosť povinného na prieťahy v konaní (bod 6)], ktorý zbytočné prieťahy odôvodnil dlhodobým nadmerným zaťažením exekučného oddelenia a dlhodobým nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu. Ústavný súd

zdôrazňuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu v tomto smere formulovala stanovisko, podľa ktorého otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), argumenty okresného súdu súvisiace s nadmerným množstvom vecí a nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu preto ústavný súd akceptovať nemohol.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal vyriešiť a ktoré následne viedli k nadmernému zaťaženiu exekučného oddelenia, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

17. Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorý bol poznačený dlhodobou nečinnosťou okresného súdu.

S ohľadom na všetky už uvedené závery a tiež s prihliadnutím na predmet konania nemožno doterajšiu dobu konania vedeného pred okresným súdom považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy. V napadnutom konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou či v dôsledku správania účastníkov konania, ale výlučne v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009 konal bez zbytočných prietahov.

21. Ústavný súd preskúmal aj návrh sťažovateľky na vyslovenie porušenia základného práva na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa a zistil, že Dohovor o právach dieťaťa z 20. novembra 1959 sa stal súčasťou právneho poriadku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nadobudnutím platnosti v súlade so svojím čl. 49 ods. 2 dňom 6. februára 1991.

22. Podľa čl. 153 ústavy na Slovenskú republiku prechádzajú práva a povinnosti z medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká a Slovenská Federatívna Republika viazaná, a to v rozsahu ustanovenom ústavným zákonom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo v rozsahu dohodnutom medzi Slovenskou republikou a Českou republikou.

23. Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

24. Článok 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa predstavuje záväzok zmluvnej strany Slovenskej republiky, že zabezpečí dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, berúc ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných a robiac pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

25. Tento medzinárodnoprávny záväzok zmluvnej strany je prenesený vo viacerých právnych predpisoch najmä rodinného a trestného práva.

26. Článok 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa nie je preto priamo aplikovateľný okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009, ale sú aplikované zákonné úpravy vytvorené na realizácii tohto zmluvného záväzku.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 5).

IV.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu nečinnosť okresného súdu.

30. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

31. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

32. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

33. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadosťučinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu, alebo za ušlý zisk.

34. Vzhľadom na to, že ide o maloletú, ústavný súd prikázal okresnému súdu túto sumu zložiť do rúk matky sťažovateľky v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na okolnosti uvedeného prípadu, ktoré mohli mať dopad na sociálne postavenie sťažovateľky, keďže išlo o konanie vo veci vymoženía jej zmeškaného, ako i bežného výživného. Pritom súd zohľadnil i tú skutočnosť, že hoci samotná sťažovateľka prieťahy v konaní svojou činnosťou/nečinnosťou nezapríčiniła, počas celých piatich rokov nečinnosti okresného súdu nepodala predsedníčke okresného súdu ani jednu sťažnosť na prieťahy, a teda neiniciovala žiadny úkon smerujúci k uskutočneniu akýchkoľvek opatrení proti zbytočným prieťahom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 7071/2009. Učinil tak až povinný v septembri 2015 (bod 6) sťažnosťou na prieťahy doručenou okresnému súdu 8. septembra 2015, ktorá bola zo strany vedenia okresného súdu vyhodnotená ako dôvodná.

35. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

36. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

37. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

38. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) vrátane režijného paušálu (2 x 139,83 € + 2 x 8,39 €).

Odmena právnej zástupkyňi sťažovateľky za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola následne zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty v rozsahu, v akom to vyúčtovala právna zástupkyňa sťažovateľky, a tak predstavuje celkovú sumu 355,72 €.

39. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky JUDr. Ivety Rajtákovéj (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

40. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 3 výroku nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

41. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015